

Rafadan Tayfa Çizgi Filminde Kültürel Unsurlar

Cultural Elements In Rafadan Tayfa Cartoon

Oğuzhan Yılmaz^{1*}

Doç. Dr. Talat Aytan²

* Sorumlu yazar Oğuzhan Yılmaz

¹ Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye

Yıldız Technical University, Turkey

oguzhan_7_213@hotmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4847-4008>

² Doç. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Türkiye

Assoc. Dr. Yıldız Technical University, Turkey

talataytan@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9778-8970>

Makale geliş tarihi / First received : 29.10.2022

Makale kabul tarihi / Accepted : 28.12.2022

Bilgilendirme / Acknowledgement:

Yazarlar aşağıdaki bilgilendirmeleri yapmaktadırlar:

1- Araştırmacıların katkı oranı beyanı eşittir.

2- Makale birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığındaki yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

3- Makalemizde etik kurulu izni ve/veya yasal/özel izin alınmasını gerektiren bir durum yoktur.

4- Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Atıf bilgisi / Citation:

Yılmaz, O., & Aytan, T. (2022). Rafadan Tayfa çizgi filminde kültürel unsurlar. *EDE Eğitim Dil ve Edebiyat Dergisi*, (1), 43-67.

ÖZ

Geçmişten günümüze nesilden nesile aktarılan maddi ve manevi kültür unsurları halk anlatıları ve masallar ile günümüze kadar taşınmıştır. Günümüzde ise bu görev kitle iletişim araçlarına düşmektedir. Kitle iletişim araçları içerisinde en çok tercih edilen ve her evde kendine yer bulan televizyon ise ayrı bir öneme sahiptir. Televizyondaki yapımlar içerisinde çocukların dikkatini en çok çeken ise çizgi filmlerdir. Çizgi filmler ile çocuklara kültürel unsurların aktarımı gerçekleştirilir. Bu yolla hem kültür aktarımı gerçekleşir hem de millî kimliğimizi oluşturan kültürel unsurlar nesilden nesile aktarılır. Kültürel anlamda verilen her yanlış millî kimliğimize zarar vermektedir. Bu da geleceğin yetişkinleri olacak çocukların kimlik oluşumunda sorunlara yol açmaktadır. Bundan dolayı çizgi filmler ile çocuklara aktarılan kültür unsurlarının tespiti önem kazanmaktadır. Bu çalışmada TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filmindeki kültürel unsurların tespiti amaçlanmıştır. Rafadan Tayfa çizgi filminin ilk kırk bir bölümü incelenmiştir. Bu bağlamda belirlenen yedi ana başlık ve otuz üç alt başlık çerçevesinde veriler toplanmıştır. Bu çalışma nitel bir çalışmadır ve veri toplama aracı olarak doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş ve değerlendirme formuna işlenerek tespit edilen veriler grafik ve tablo hâline getirilerek aktarılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda Rafadan Tayfa çizgi filminde sıkça aktarılan kültür unsurlarının olduğu kadar hiç aktarılmayan kültür unsurlarının da olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler

Kültür, kültürel unsur, çizgi film, televizyon, çocuk, Rafadan Tayfa

ABSTRACT

Material and spiritual cultural elements that transferred from past to present and generation to generation are carried to present day with folktales and tales. Today this mission falls to mass media. As for the television that is preferred the most from mass media and finds a place in every home has extra importance. Between the productions on the television that draws children's attention the most are cartoons. With cartoons transfer of cultural elements to children are carried out. This way both cultural transfer carried out and cultural elements that creates our national identity transferred from generation to generation. Every mistake that has been done in cultural meaning damages our natural identity. This causes problems for the children that will become future adults. Because of that detecting cultural elements which transferred to children via cartoons becomes important. In this research cultural elements in Rafadan Tayfa cartoon that is being broadcasted in TRT are aimed to be detected. First forty one episodes of Rafadan Tayfa cartoon were examined. In this context all the data gathered into seven main titles and thirty three subtitles. This study is a qualitative study and as a means of gathering data document analysis method has been used. Gathered data has been analysed with content analysis method and the data that was processed into the assessment form transferred by turning into graphic and table. As a result of conducted research as much as frequently transferred cultural elements there are also cultural elements that didn't transfer detected in Rafadan Tayfa cartoon.

Keywords

Culture, cultural element, cartoon, television, child, Rafadan Tayfa

GİRİŞ

İletişimin en önemli ve temel yapı taşlarından birisi dildir ve bundan dolayı dil, toplumların kültürel yönlerini öne çıkarmasının yanı sıra uygarlıkların anlatım gücünü, zenginliğini, yaşam biçimini gösteren güçlü bir araç (Tosuncuoğlu, Köksal, 2020, s. 45) konumundadır. Dil, insanların düşünce, duygu, istek, deneyim ve yaşantılarını birbirlerine aktarabilmelerini, dış dünyayı yorumlayarak kendi dünyalarına (İnanlı, 2009, s. 1) yansıtabilmelerini sağlar. İnsan toplumsal bir canlı olduğu için iletişim kurma gerekliliği duyar; bu iletişimi alıcı, verici ve mesaj unsurlarının yardımıyla birçok araç ile gerçekleştirir ama hiçbiri dilin sınırsız imkânlarını sağlayamaz (Okur, Yamaç, 2013, s. 1621).

Birey doğduğu toplumun bir parçasıdır. Bir çocuğun doğduğu, büyümeye başladığı, yaşadığı çevrede öğrendiği dile “ana dili” denilmektedir ve çocuk ana dilini öğrenirken zamanla çevreye açılmaya başlamasıyla birlikte ana dilini geliştirilmeye başlamaktadır (Barın, 2004, s. 19). Her ana dilin doğduğu ortam değişmektedir. Onu kullanan bireylerin eğitim seviyesi, yaş seviyesi değiştiği için dili yorumlama şekilleri de değişmektedir. Bu da dil tanımlarında çeşitliliğe neden olmaktadır. Bundan dolayı birden fazla dil tanımı bulunmaktadır. Dil tanımlarına bakıldığında Aksan (2000)’a göre dil “düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öge ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan, çok yönlü ve çok gelişmiş bir dizge”dir. Ergin (2013) ise dili “insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendi kanunları içinde yaşayan ve gelişen canlı bir varlık, sosyal bir müessese, seslerden örülmüş muazzam bir yapı, gizli anlaşmalar ve sözleşmeler sistemi” olarak tanımlamaktadır. Tanımlara bakıldığında dilin bir anlaşma, iletişim aracı ve kültür aktarımında kullanıldığı görülmektedir (Demir, Açık, 2011, s. 53).

Kültür kavramı da henüz çağdaş toplumbilim tarafından tam olarak açıklığa kavuşturulmamış konulardan birisidir (Yüksel, 1986, s. 29). Bölükbaş ve Keskin (2010, s. 222)’e göre “kültür, insan davranışlarının, bu davranışları etkileyen düşünce biçimlerinin, inançlarının, törenlerinin, dilinin ve tüm maddi ve manevi birikimlerinin oluşturduğu bir bütündür; kısaca, kültür bir toplumun yaşama tarzı” olarak yorumlanmaktadır. Develi (2015, s. 23-24)’ye göre ise kültür “insanların uzlaşmalara dayanarak birbirleriyle ilişki kurmaları sonucu ortaya çıkan durumlar” olarak tanımlanmaktadır. Bu düşünceler ışığında kültür, bireylerin birbiriyle uzlaşma içerisinde ilişki kurabilmesini sağlayan ve millî düşüncenin, inançların, değerlerin ve yaşam biçiminin öğretilmesini sağlayan bir unsur olarak görülmektedir. Dil, millet olmanın öncelikli gereğidir. Kültür aktarımı da dil ile gerçekleşirken insanlığın bütün maddi ve manevi kazanımları dilin sunduğu imkânlar sayesinde geleceğe taşınabilmektedir (Aytan, 2011, s. 1).

Dilin sunduğu bu imkânlar ile kültür çocuklar aracılığıyla geleceğe aktarılmaktadır. Çocuk, renk tayfları arasında bizler için sonsuzluk elçisi ve hayatın merkezinde küçük ayaklarıyla yürümeyi göze alabilen büyük bir varlıktır (Albayrak 2013, s. 201). Günümüz çocuklarını birçok kitle iletişim aracı etkilemektedir. Ama çocukları etkileyen en önemli iletişim aracı televizyondur ve televizyon çocuklar için adeta dünyaya açılan bir pencere konumundadır, çocukların en çok tercih ettikleri televizyon programı ise çizgi filmlerdir (Özsevgeç, Saka, 2018, s. 725). Televizyon insanların toplumsallaşmasını sağlayan, çocuklara küçük yaşta bilgi veren ve ana babadan sonra gelen en önemli iletişim aracı olarak görülmektedir (Güler, 1992, s. 14). Kültür aktarımı görevini geçmişte halk hikâyeleri ve masallar gerçekleştirirken bu görevleri günümüzde ise çizgi filmler yerine getirmektedir (Alicenap, 2015, s. 16).

Çocuklar ilgilerini çeken varlıkları, çevrelerinde olup bitenleri merak eder, anlamlandırmaya çalışır, bilgi edinebilmek için sürekli çevrelerini gözlemler, araştırır (Fırat, 2018, s. 1008). Medyanın gücü karşısında çocuklar her türlü etkiye açık, savunmasız bir izleyici kitlesini oluşturmaktadır (Yakar, Yazar, 2021, s. 1567). Öğrenmenin ve gördüğünü taklit etmenin en yoğun yaşandığı dönem olan çocukluk döneminde televizyon, çocukların fiziksel, ruhsal ve bilişsel hâllerini etkilemekte dolayısıyla toplumsal yaşama dair imgeleri, değer yargıları ve davranış kalıplarını belirlemektedir (Yazıcı, 2011, s. 43). Televizyon çocuğun psikososyal ve ahlaki gelişimini etkilemekte; toplumsal ve evrensel birtakım değerlerin kazanılmasını (Akıncı, 2013, s. 29) sağlamaktadır. Çocuklar televizyon ile bir toplumun sıkıntılarını, özlemlerini, beklentilerini, alışkanlıklarını, önceliklerini, genel beğeni düzeyini ve yaşama bakışını görerek zaman içinde yaşadığı toplumun kültürel unsurlarını öğrenerek sosyal bir varlık hâline gelmektedir (MEB, 2008, s. 28). Televizyon çok etkin bir toplumsallaştırma ajanıdır ve üretilen kültür ürünlerini insanların yaşam alanlarının içlerine, evlerine kadar taşır (Günaydın, 2011, s. 2). Kültürlenme sürecinde çocuklar model olarak anne, baba, arkadaş ve öğretmenlerini, bunların yanı sıra çizgi film kahramanlarını görmektedir ve hatta bazen çizgi film kahramanları diğer modellerden daha çok taklit edilebilmektedir (Yorulmaz, 2013, s. 438). Eski tarihlerde çocuk, tamamen sosyal çevresinden edindiği kültürel kod ve alışkanlıkları tecrübe ederken, gelişen teknoloji ile birlikte kitle iletişim aletlerinden bilgi alışverişleri yapmaktadır (Çolak, 2019, s. 64). Çizgi filmler vasıtasıyla çocuklara millî kodların doğru aktarılması, mesajların çocuklar tarafından doğru algılanmasının sağlanması önemli görülmektedir (Şentürk, Keskin, 2018, s. 3). Bir millete ait kültürel kodların sadece belli bir halk grubundaki kesim tarafından yaşatılmaya çalışılması mümkün değildir; millî kültürün, varlığını uzun yıllar devam ettirebilmesi için kültürel unsurların 7'den 70'e herkese aktarılması gerekmektedir (Türkmen, 2018, s. 142) ve bundan dolayı yarının yetişkinlerine çizgi filmler ile kültürel unsurların aktarımı sağlanmalıdır.

Televizyonun çocuklar üzerindeki davranışsal, düşünsel ve duygusal etkilerinin güçlü olmasıyla birlikte bu dönemdeki çocuklar çok çabuk ve kolay etkilenmekte, karşılaştığı mesajları doğrudan almaktadır (Günaydın, 2011, s. 7). Herkesi farklı biçimlerde ve düzeylerde etkilerken en çok etkilenen grubun ise çocuklar olduğu bilinmektedir ve televizyon, öğrenmeye en açık oldukları dönemde çocuklar, gençler için önemli bir öğretim aracıdır (Dağ, 2005, s.5). Televizyon, bireylerin kendilerini tanıyabilmelerine, kişiliklerini geliştirebilmelerine ortam hazırlayan, zaman zaman izleyenlere düşünme ve eleştirme olanağı veren bir araçtır (Öztürk, G. Karayağız, 2007, s. 81).

Kitle iletişim araçlarından biri olan televizyonun çocuklar ve insanlar üstünde görsel ve işitsel bir materyal olarak birçok olumsuz etkisi olduğu da düşünülmektedir (Akca, 2019, s. 31). Beyinsel fonksiyonlarının zarar görmesinden başka çocuğun aşırı biçimde televizyon izlemesi onu okumaktan, sinema ve tiyatroya gitmekten, hatta arkadaşlarıyla oyun oynamaktan yoksun bırakmaktadır ve bütün bunların sonucunda çocuğun bedensel ve sosyal gelişimi olumsuz etkilenmekte, çocuklar yaşamaktan yoksun bırakılmaktadır (Akyüz, 2013, s.121). Ayrıca televizyon programlarının çoğu, programları izleyen çocuklarda ileriki yaşlarında dikkat eksikliği ortaya çıkarmakta; bilişsel ve davranışsal süreçlerinde olumsuz değişikliklere neden olmakta ve sonuçta olaylara karşı duyarsızlaşma başlamaktadır (MEB, 2008, s. 28). Televizyonun diğer en önemli olumsuz etkisi ise günümüzde şiddet olgusunu günlük yaşamın her alanında bireyin karşısına çıkarmasıdır. Özellikle iş yerlerinde, medyada ve arkadaş ilişkilerinde sıklıkla rastlanılan şiddet, insan yaşamı için önemli bir konudur. (Büyükbaykal 2007, s. 38-39). Kısacası, çocukların izledikleri her yapım onların gelişimini etkilemektedir ve bu olumsuz etkileri

ortadan kaldırabilmek için çocuklar için oluşturulan yapımların içeriği, niteliği ve sınırlarının belirlenmesi önemli görülmektedir. (Akyüz, 2013, s. 121).

Kültür unsurlarının aktarımı ailede başlar ve onu çevre takip eder. Bu aktarımı sağlayan en önemli çevresel faktör, televizyon ve bundan dolayı çizgi filmlerdir. Çizgi film yapımcılarına, televizyon kanallarına ve en önemlisi ailelere büyük sorumluluklar, görevler düşmektedir ve televizyonda yayınlanacak çizgi filmlerin yayımı öncesinde uzman kişilerce olası etkileri üzerinde saptamalarda bulunulması gerekmektedir (İnanlı, 2009, s. 20). Kültür unsurlarının aktarımında çizgi filmlerin önemi büyüktür ve özellikle kültür aktarımı dikkat edilmesi gereken, üstüne yoğunlaşılması ve çalışılması gereken önemli alanlardan (Çolak, 2019, s. 65) biridir. Bu amaçla araştırmanın temel problemi Rafadan Tayfa çizgi filmi "Türk kültürüne ait unsurları barındırıyor mu?" sorusu olarak görülmektedir. Bu temel problem çerçevesinde birçok alt kültür unsuruna bakılmıştır. Bu alt kültür unsurları şunlardır: Yiyecek ve içecekler, yemek zamanları ve sofrada adabı, resmî tatiller ve çalışma zamanları, boş zaman etkinlikleri ve hobiler, karşılıklı yaşa, cinsiyete, yakınlık derecesine, sosyal statüye, resmiyete göre kullanılacak sözler ve akrabalık adları, yeme-içme alışkanlıkları, oyun, spor, müzik, kişi, selamlaşma ifade ve davranışları, aile yapıları ve ilişkileri, konuk etme-ikram ve hediyeler, değerler, eğitim, dil ve tarih bilinci, edebiyat, sanat, gösteri sanatları, el sanatları, özel günler ve gelenekler, sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler, dinî kurallara dayalı davranışlar, doğum-evlilik gelenekleri, festivaller-törenler ve kutlamalar, dans, toplumsal uygulamalar-ritüeller-batıl inançlar, halk bilgisi evren ve doğa ile ilgili uygulamalar, moda, yasaklar, alkış ve güzel hareketler, yer. Yapılan çalışmada bu alt kültür unsurlarının verileri toplanmış ve analizi yapılmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde verilerin toplanması ve analizi, araştırmanın modeli ve araştırma nesnesine yönelik bilgiler verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden tarama modelinde betimsel bir yaklaşımla gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma "insana özgü bireysel özelliklerin farklı ve derin doğasına odaklanır ve bu kapsamda genellemelerden ziyade bilginin derinliği ve özgünlüğünün önemli olduğu iddiasını savunan nitel araştırma, büyük örneklem yerine daha küçük çalışma gruplarından elde edilen derin ve özellikli verilere" (Baltacı, 2019, s. 369) odaklanan bir yöntemdir. Veri toplama aracı olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. "Belgesel tarama olarak da bilinen doküman analizinde, var olan kayıt ve belgeler incelenerek veri elde edilmektedir ve araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analiz" (Sak, Şendil, Nas, Sak, 2021, s. 228-230) edilmesine yarayan veri toplama aracıdır.

Yapılan çalışmada veriler Okur ve Keskin(2013, s. 1629)'in belirlediği yedi ana başlık, otuz üç alt kültür ögesine göre toplanmıştır ve analiz edilmiştir. Belirlenen otuz üç alt kültür unsurunun listesi şu şekildedir:

1. Günlük Yaşam
 - Yiyecek ve içecekler
 - Yemek zamanları, sofrada adabı
 - Resmî tatiller ve çalışma zamanı

- Boş zaman etkinlikleri, hobileri
 - Karşılıklı konuşmalarda yaşa, statüye göre kullanılacak sözler
 - Yeme ve içme alışkanlıkları
 - Oyunlar
 - Spor
 - Müzik
2. Kişiler Arası İlişkiler
- Kişiler
 - Selamlaşma ifade ve davranışları
 - Aile yapıları ve ilişkileri, kuşaklar arası ilişkiler
 - Politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler
 - Konuk etme, ikram ve hediyeler
3. Değer ve Eğitim
- Değerler
 - Eğitim
 - Dil ve tarih bilinci/sevgisi
4. Edebiyat, Sanat ve Müzik
- Edebiyat
 - Müzik
 - Sanat
 - Gösteri sanatları
 - El sanatları
5. Gelenekler ve Folklor
- Özel günler ve gelenekler
 - Sözlü anlatımlar ve sözlü gelenekler
 - Dinî kurallara dayalı davranışlar
 - Doğum, evlilik gelenekleri
 - Festivaller, törenler, kutlamalar
 - Danslar
 - Toplumsal uygulamalar, ritüeller, batıl inançlar
 - Halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar
6. Sosyal Yaşam
- Moda
 - Yasaklar
 - Alkış ve güzel hareketler
7. Coğrafya ve Mekân
- Yer (iller)

Araştırma Nesnesi

Bu araştırmada Aralık 2014 yılında yayınlanmaya başlayan Rafadan Tayfa çizgi filminin ilk 41 bölümü incelenmiştir. Araştırma nesnesine “Youtube” uygulaması üzerinden ulaşılmıştır. İncelenen bölümlerin isimleri şu şekildedir: Ekmek Teknesi, Yaşlılara Yardım, Ufo Nöbeti, Evlere Servis, Bir-İki-Üç Tıp, Kazan Dairesi, Uçurtma Şenliği, Define, İp Yumağı, Telsiz, Rafadan TV, Kelebek Etkisi, Kamera-Motor, Voleybol, Çember ve Taş, Yumak'ın Kulübesi, Grup Rafadan, Kırık Sandalye, Köfte Tarifi, İcat Peşinde, Abra Kadabra, Uzay Yolculuğu, Günlük, Öykü Yarışması, Hıçkırık, Oyunbozan, İz Peşinde, Gurbetten Misafir, Esnaf Dediğin, Maket Ev, Trafik Haftası, Rafadan Taşımacılık, Dünya Rekoru, Tiyatro Kulübü, Anı Rozetleri, Rüya Peşinde, Çöl Sıcağı, Masa Tenisi, Çember Yarışı, Gezgin Ekibi, Muhteşem Yumak.

Verilerin Toplanması ve Analizi

“Rafadan Tayfa” çizgi filminin ilk 41 bölümünden toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Bu vasıta ile derinlemesine bir inceleme yapılması sağlanmıştır. İçerik analizi, belirli bir metinde açık veya gizli olabilecek anlamları, temaları ve kalıpları incelemek için yalnızca kelimeleri saymanın veya metinlerden nesnel içerik çıkarmanın ötesine geçer ve araştırmacıların sosyal gerçekliği öznel ama bilimsel bir şekilde anlamalarını sağlar (Gül, Nizam, 2021, s. 185).

BULGULAR

1. Günlük Yaşam

1.1. Yiyecekler ve içecekler

Tablo 1. Yiyecekler ve içecekler Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Yiyecek	Frekans	%
Kurutulmuş Kırmızı Biber	184	10,1%
Biber Turşusu	131	7,2%
Ekmek	124	6,8%
Kurutulmuş Dolmalık Biber	120	6,6%
Elma	100	5,5%
Vişne Reçeli /Kayısı Reçeli	98	5,4%
Köfte Ekmek	82	4,5%
Bisküvi	77	4,2%
Baklava	69	3,8%
Yağ	60	3,3%

Diğer	770	42,4%
Genel Toplam	1815	100,0%

Tablo 1’de toplamda 1815 kere yiyecek ögesinin geçtiği belirlenmiştir. En fazla geçen yiyecek ögesinin %10,1 ile “kurutulmuş kırmızı biber” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %3,3 ile “yağ” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı içerisinde: Domates, soğan, İnegöl köfte, tas kebabı, şiş kebab, dolma, börek, mantı, yoğurt, un, zeytin, yumurta, sucuk, salça, gofret, lahmacun, adana, menemen, pirinç, fasulye, kereviz, bulgur pilavı, sütlaç, pırasa, elmalı kurabiye, gevrek, gözleme, tulumba, patates, türlü, armut, tavuk, hamsi, lokum, dondurma, üzüm, kiraz, piyaz, balık, pekmez, pasta, karpuz, kayısı, tantuni, karnıyarık, nar, portakal, aşure yer almaktadır.

Tablo 2. İçecekler Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

İçecekler	Frekans	%
Çay	58	47,5%
Süt	32	26,2%
Limonata	19	15,6%
Diğer (Gazoz, Türk kahvesi, Ayran)	13	10,7%
Genel Toplam	122	100,0%

Tablo 2’de en fazla geçen içecek ögesinin %47,5 ile “çay” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %10,7 ile “Diğer (gazoz, Türk kahvesi, ayran)” olarak belirlenmiştir.

1.2. Yemek Zamanları ve Sofra Adabı

Tablo 3. Yemek Zamanları ve Sofra Adabı Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Yemek Zamanları	Frekans	%
Akşam	6	66,7%
Öğle	3	33,3%
Genel Toplam	9	100,0%

Tablo 3’te en fazla geçen yemek zamanı ögesinin %66,7 ile “akşam” olduğu yansıtılmıştır. Verisi bulunmayan yemek zamanı ise sabah kahvaltısı olarak tespit edilmiştir.

1.3. Resmî Tatiller- Çalışma Zamanı

Tablo 4. Resmî Tatiller ve Çalışma Zamanı Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Resmî Tatiller-Çalışma Zamanı	Frekans	%
Çalışma Zamanı	13	86,7%
Resmî Tatiller	2	13,3%
Genel Toplam	15	100,0%

Tablo 4'te en fazla geçen resmî, tatiller ve çalışma zamanı ögesinin %86,7 ile "çalışma zamanı" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %13,3 ile "resmî tatiller" olarak belirlenmiştir.

1.4. Boş Zaman Etkinlikleri ve Hobileri

Tablo 5. Boş Zaman Etkinlikleri ve Hobiler Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Boş Zaman Etkinlikleri	Frekans	%
Oyun Oynamak	31	43,1%
Sorumluluk almak	11	15,3%
Macera/Araştırma	7	9,7%
Yardım etmek	7	9,7%
Yarışma	7	9,7%
Arkadaş arası eğlence	3	4,2%
Boş oturmak	3	4,2%
Diğer	3	4,2%
Genel Toplam	72	100,0%

Tablo 5'te en fazla geçen boş zaman etkinliği ögesinin %43,1 ile "oyun oynamak" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %4,2 ile "diğer", "boş oturmak", "arkadaş arası eğlence" olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı içerisinde: tarla işleriyle uğraşmak, araştırma yapma, dans etme, doğayla ilgilenme etkinliklerini yansıtmaktadır.

1.5. Karşılıklı Konuşmalarda Kullanılan Sözcükler ve Akrabalık Adları

Tablo 6. Karşılıklı Konuşmalarda Kullanılacak Sözcükler ve Akrabalık Adları Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Yaşa Göre Hitaplar	Frekans	%
Hayri	374	16,3%
Basri Amca	224	9,8%
Akın	216	9,4%
Mert	196	8,6%
Kamil	195	8,5%
Ağabey	164	7,2%
Arkadaş	121	5,3%
Yumak	100	4,4%
Rüstem Ağabey	79	3,4%
Çocuk	73	3,2%
Hale	70	3,1%
Hayri Ağabey	56	2,4%
Kamil Ağabey	49	2,1%
Anne	32	1,4%
Sevim	29	1,3%
Amca	26	1,1%
Diğer	288	12,6%
Genel Toplam	2292	100,0%

Tablo 6’da en fazla geçen yaşa göre hitap ögesinin %16,3 ile “Hayri” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %1,1 ile “amca” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı “teyze, dede, nine, baba, adam, beyler, oğlum, kızlar, erkekler, delikanlı, kardeşim, yaşlı, öğretmen, başkan, yeğen, amcaoğlu, vatandaş, evlat, eskici, yüzbaşı, ustabaşı, komşu ve müdür” başlıklarından oluşmaktadır.

1.6. Yeme ve İçme Alışkanlıkları

Yapılan çalışmada Akın, Mert, Kamil, Hayri, Sevim, Hale, Basri Amca, Rüstem Ağabey'in geleneksel Türk yemeklerini tercih ettiği ve dile getirdiği tespit edilmiştir.

1.7. Oyunlar

Tablo 7. Oyunlar Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Oyunlar	Frekans	%
Futbol maçı	120	36,8%
Çember taş oyunu	50	15,3%
Uçurtma	29	8,9%
Tenis	18	5,5%
Uzun atlama	14	4,3%
Saklambaç	12	3,7%
Cirit	10	3,1%
Voleybol	10	3,1%
İp atlama	9	2,8%
Gazoz kapağı oyunu	8	2,5%
Tavla	8	2,5%
Para-kale	7	2,1%
Diğer	31	9,5%
Genel Toplam	326	100,0%

Tablo 7'de en fazla geçen oyun ögesinin %36,8 ile "futbol maçı" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %2,1 ile "para-kale oyunu" olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı basketbolu, hentbolu, körebeyi, topaç çevirmeyi, satrancı, sessizli yarışmasını, misketi, taş-kağıt ve makas oyununu, yakar topu, isim şehir oyununu, beştaş oyununu ve pinpon oyununu yansıtmaktadır.

1.8. Spor

Tablo 8. Spor Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Spor	Frekans	%
Futbol	120	38,6%
Koşu	89	28,6%
Masa Tenisi	41	13,2%
Tenis	16	5,1%
Uzun Atlama	11	3,5%
Cirit	9	2,9%
Voleybol	9	2,9%
Isınma Hareketleri	7	2,3%
Basketbol	5	1,6%
Cambazlık	3	1,0%
Genel Toplam	311	100,0%

Tablo 8’de en fazla geçen spor ögesinin %38,6 ile “futbol” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %1,0 ile “cambazlık” olarak belirlenmiştir.

1.9. Müzik

Tablo 9. Müzik Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Müzik	Frekans	%
Hareketli	251	65,2%
Jenerik	82	21,3%
Duygusal	25	6,5%
Diğer	27	7,0%
Genel Toplam	385	100,0%

Tablo 9’da en fazla geçen müzik ögesinin %65,2 ile “hareketli müzik” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %6,5 ile “duygusal müzik” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı fon müziğini ve gerilim müziğini yansıtmaktadır.

2. Kişiler Arası İlişkiler

2.1. Kişiler

Rafadan Tayfa çizgi filminde çocukların özdeşim kurduğu ve kendilerini onların yerine koydukları karakterler şunlardır: Akın, Kamil, Hayri, Mert, Sevim, Hale, Rüstem Abi, Basri Amca, Yumak (Şentürk, Keskin, 2019, 6). Yapılan araştırmaya göre karakter analizi şu şekildedir:

Akın: Mert'in kardeşidir ve Rafadan Tayfa grubunun en küçük üyesidir. Problem çözücü, hayvansever, büyüklerine saygılı ve yardımseverdir. Ayrıca bir köpeği vardır ve adı da Yumak'tır.

Mert: Akın'ın ağabeyidir. Grubunun lideri olmasının yanı sıra yardımsever, saygılı, dürüst, disiplinli, kendini kontrol eden ve arkadaşlarını motive eden bir karakterdir.

Kamil: Grubun en sakar üyesidir. Her şeyi yanlış anlamaktadır ve grubun uykucu üyesidir. Bunların yanı sıra aile bakkalını işleten ve ailesine yardımcı olan, dürüst, büyüklerine saygılı bir karakterdir.

Sevim: Öksüz ve yetim büyüyen Sevim, çizgi filmin en feminist üyelerindedir. Akli başında, ağır başlı, saygılı, dürüst, yardımsever, disiplinli ve mantıklı hareket eden bir karakterdir. Ayrıca Hayri'nin kardeşi Hale'nin en yakın arkadaşıdır.

Hayri: Grubun en neşeli üyesidir. Hale adında bir kız kardeşi vardır. Genellikle doymak bilmeyen, karnı hep aç olan ve abartmayı seven bir karakterdir. Bunların yanı sıra saygılı, enerjik bir yapısı da vardır.

Hale: Hayri'nin kız kardeşidir. Ağabeyini dizginlemeye çalışan, akli başında, dürüst, saygılı, sorumluluk sahibi, ağabeyi ve ailesi arasında köprü görevini üstlenen bir karakterdir. Hayri'nin akıl hocasıdır.

Rüstem Ağabey: Mahallenin ağabeyidir. Geçimini köftçilikle sağlamaktadır. Yardımsever ve büyüklerine saygılıdır. Mahallenin büyükleri ve Rafadan Tayfa arasında ilişkilerin iyi olmasını sağlayan bir karakterdir. Mahallenin sorumluluk sahibi ağabeyidir. Ayrıca Fatma Nine'nin oğludur.

Basri Amca: Sert görünüşlü, çocukları anlamayan, huysuz ama bunların yanı sıra çocukların arkasında her zaman duran, yardımsever, iyi yürekli bir karakterdir. Rafadan Tayfa'nın uğraşmayı en sevdiği kişidir.

Yumak: Mert'in köpeğidir ve çizgi filmdeki tek hayvan karakterdir. Yaramazlık yapıp ortalığı karıştırmayı sevmektedir.

2.2. Selamlaşma İfade ve Davranışları

Tablo 10. Selamlaşma İfade ve Davranışları Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Selamlaşma İfadeleri	Frekans	%
Sağ ol	22	19,3%
Teşekkür ederim	17	15,0%
Merhaba	15	13,1%

Diğer	60	52,6%
Genel Toplam	114	100,0%

Tablo 10’da en fazla geçen selamlaşma ifadeleri ögesinin %19,3 ile “sağ ol” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %13,1 ile “merhaba” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı “iyi günler, selam, günaydın, hoş geldin, naber, nasılsın, iyi geceler, kal sağlıcakla, hoşça kal, görüşmek üzere, güle güle” selamlaşma ifadelerinden oluşmaktadır.

2.3. Aile Yapıları ve İlişkileri, Kuşaklar Arası İlişkiler

Çizgi film içerisinde geleneksel Türk aile yapısı izleyiciye aktarılmıştır. Çocukların ebeveynleriyle olan ilişkileri gösterilmeden karakterlerin konuşmaları ile izleyiciye aktarılmıştır. Çocukların büyüklerine saygıda kusur etmediği ama yer yer kuşak çatışmaları yaşadıkları tespit edilmiştir.

2.4. Politik ve Dinsel Gruplar Arası İlişkiler

“Rafadan Tayfa” çizgi filmi içerisinde politik düşünce ve fikirlere yer verilmediği belirlenmiştir. Dinsel gruplar arası ilişkilere ilişkin de herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

2.5. Konuk Etme, İkrâm ve Hediyeler

Tablo 11. Konuk Etme, İkrâm ve Hediyeler Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Konuk Etme, İkrâm ve Hediyeler	Frekans	%
İkrâm	40	42,1%
Konuk Etme/Misafirperverlik	33	34,7%
Hediye	22	23,2%
Genel Toplam	95	100,0%

Tablo 11’de en fazla geçen konuk etme, ikram ve hediyeler ögesinin %42,1 ile “ikram” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %23,2 ile “hediye” olarak belirlenmiştir.

3. Değerler ve Eğitim

3.1. Değerler

Tablo 12. Değerler Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Değerler	Frekans	%
Yardıms severlik	148	21,6%
Dostluk	108	15,8%

Saygı	95	13,9%
Dürüstlük	91	13,3%
Sevgi	88	12,8%
Adalet	58	8,5%
Sorumluluk	38	5,5%
Öz Denetim	25	3,6%
Sabır	21	3,1%
Vatanseverlik	13	1,9%
Genel Toplam	685	100,0%

Tablo 12’de en fazla geçen değerler ögesinin %21,6 ile “yardımseverlik” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %1,9 ile “vatanseverlik” olarak belirlenmiştir.

3.2. Eğitim ve Tarih Bilinci/Sevgisi

Tablo 13. Eğitim ve Tarih Bilinci/Sevgisi Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Eğitim, Dil ve Tarih Sevgisi	Frekans	%
Sözcük Gösterimi	348	64,2%
Dil Sevgisi	117	21,6%
Eğitim	73	13,5%
Tarih Sevgisi	4	0,7%
Genel Toplam	542	100,0%

Tablo 13’te en fazla geçen eğitim, dil ve tarih sevgisi ögesinin %64,2 ile “sözcük gösterimi” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %0,7 ile “tarih sevgisi” olarak belirlenmiştir.

4. Edebiyat, Sanat ve Müzik

4.1. Müzik

Tablo 14. Müzik Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Müzik	Frekans	%
Halk Müziği	11	50,0%
Pop Müziği	7	31,8%

Diğer	4	18,2%
Genel Toplam	22	100,0%

Tablo 14'te en fazla geçen müzik ögesinin %50,0 ile "halk müziği" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %18,2 ile "Diğer" olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı rap müziğini, rock müziğini, serbest müziği ve elektronik müziği yansıtmaktadır.

4.2. Sanat ve Edebiyat

Tablo 15. Sanat ve Edebiyat Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Sanat ve Edebiyat	Frekans	%
Müzik aletleri	64	26,8%
Fotoğrafçılık	51	21,3%
Resim/Heykel	44	18,4%
Tiyatro	31	13,0%
Dans	27	11,3%
Edebiyat	17	7,1%
Sinema	5	2,1%
Genel Toplam	239	100,0%

Tablo 15'te en fazla geçen sanat ve edebiyat ögesinin %26,8 ile "müzik" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %2,1 ile "sinema" olarak belirlenmiştir.

4.3. Gösteri Sanatları

Tablo 16. Gösteri Sanatları Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Gösteri Sanatları	Frekans	%
Taklit	20	48,8%
Kukla	14	34,1%
Diğer	7	17,1%
Genel Toplam	41	100,0%

Tablo 16'da en fazla geçen gösteri sanatları ögesinin %48,8 ile "taklit" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %17,1 ile "Diğer" olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı meddahlığı, karagöz ve hacivat oyununu, orta oyununu, köy seyirlik oyununu yansıtmaktadır.

4.4. El Sanatları Geleneği

Tablo 17. El Sanatları Geleneği Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

El Sanatları	Frekans	%
İğne Oyası	6	100,0%
Genel Toplam	6	100,0%

Tablo 17’de en fazla geçen el sanatları ögesinin %100 ile “ iğne oyası” olduğu tespit edilmiştir. Türk el sanatlarından minyatür, hat sanatı, ebru sanatı, çinicilik, halı dokuma, seramik ve çömlekçilik, kanaviçe vb. unsurlara yer verilmediği tespit edilmiştir.

5. Gelenekler ve Folklor

5.1 Özel Günler ve Gelenekler

Tablo 18. Özel Günler ve Folklor Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Özel Günler ve Folklor	Frekans	%
Düğün	1	50,0%
Yaşlılara Yardım Haftası	1	50,0%
Genel Toplam	2	100,0%

Tablo 18’de geçen özel günler ve gelenekler öğelerinin oranlarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Düğün %50 ve yaşlılara yardım haftası %50 olarak belirlenmiştir.

5.2. Sözlü Anlatımlar ve Sözlü Gelenekler

Tablo 19. Sözlü Anlatımlar ve Sözlü Gelenekler Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Sözlü Anlatımlar ve Sözlü Gelenekler	Frekans	%
Deyimler	223	89,9%
Bilmece	16	6,5%
Diğer	9	3,6%
Genel Toplam	248	100,0%

Tablo 19’da en fazla geçen sözlü anlatımlar ve sözlüm gelenekler ögesinin %89,9 ile “deyimler” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %3,6 ile “Diğer” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı atasözlerini, manileri, ninnileri, bulmacaları ve tekerlemeleri yansıtmaktadır.

5.3. Dinî Kurallara Dayalı Davranışlar

Tablo 20. Dinî Kurallara Dayalı Davranışlar Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Dinî Kurallara Dayalı Davranışlar/Sözler	Frekans	%
Aşure Dağıtımı	15	46,9%
Dinî sözler/sözcükler	13	40,6%
Diğer	4	12,5%
Genel Toplam	32	100,0%

Tablo 20’de en fazla geçen dinî kurallara dayalı davranışlar/sözler ögesinin %46,9 ile “aşure dağıtımı” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %12,5 ile “Diğer” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı ziyan etmemegi, dua etmeyi, şükür etmeyi, sünnet düşününü yansıtmaktadır.

5.4. Doğum, Evlilik Gelenekleri ve Festivaller, Törenler, Kutlamalar

Tablo 21. Doğum, Evlilik Gelenekleri ve Festivaller, Törenler, Kutlamalar Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Gelenekler-Kutlamalar	Frekans	%
Festivaller, törenler, kutlamalar	7	87,5%
Doğum, evlilik gelenekleri	1	12,5%
Genel Toplam	8	100,0%

Tablo 21’de en fazla geçen gelenekler-kutlamalar ögesinin %87,5 ile “festivaller, törenler, kutlamalar” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %12,5 ile “doğum, evlilik gelenekleri” olarak belirlenmiştir.

5.5. Dans

Tablo 22. Dans Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Dans	Frekans	%
Serbest Dans	20	74,1%
Halay	2	7,4%
Zeybek	2	7,4%
Diğer	3	11,1%

Genel Toplam	27	100,0%

Tablo 22’de en fazla geçen dans ögelerinin %74,1 ile serbest dans olduğu belirlenmiştir. En az veri ise %7,4 ile halay ve zeybek dans ögeleri olarak tespit edilmiştir. Diğer başlığı ise elektronik dans, çiftetelli ve göbek danslarından oluşmaktadır.

5.6. Toplumsal Uygulamalar ve Halk Bilgisi

Tablo 23. Toplumsal Uygulamalar ve Halk Bilgisi Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Toplumsal Uygulamalar ve Halk Bilgisi	Frekans	%
Toplumsal Uygulamalar, ritüeller, batıl inançlar	246	88,8%
Halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar	31	11,2%
Genel Toplam	277	100,0%

Tablo 23’te en fazla geçen toplumsal uygulamalar ve halk bilgisi ögesinin %88,8 ile “toplumsal uygulamalar, ritüeller, batıl inançlar” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %11,2 ile “halk bilgisi, evren ve doğa ile ilgili uygulamalar” olarak belirlenmiştir.

6. Sosyal Yaşam

6.1. Moda

Tablo 24. Moda Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Moda	Frekans	%
Forma	8	14,5%
Sihirbaz kostümü	8	14,5%
Dantelli işlemeli tül/işlemeler	7	12,7%
Polis Kıyafetleri	7	12,7%
Sünnet Kıyafetleri	5	9,1%
Astronot kıyafetleri	3	5,5%
Aşçı kıyafetleri	3	5,5%
Osmanlı kıyafetleri	3	5,5%
Pilot Kıyafetleri	3	5,5%

Diğer	8	14,5%
Genel Toplam	55	100,0%

Tablo 24’te en fazla geçen moda öğelerinin %14,5 ile “forma” ve “sihirbaz kostümü” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %5,5 ile “pilot kıyafetleri”, “astronot kıyafetler”, “aşçı kıyafetleri”, “Osmanlı kıyafetleri” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı balıkçı kıyafetlerini, bahçıvan kıyafetlerini, spor kıyafetlerini, gezgin kıyafetlerin yansıtmaktadır.

6.2. Toplumsal ve İnsani Yasaklar

Tablo 25. Toplumsal ve İnsani Yasaklar Öğelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Toplumsal ve İnsani Yasaklar	Frekans	%
Dalga geçmek	89	17,2%
Bağırma	46	8,9%
Dinlememek/Yorum yapma	41	7,9%
Şiddet Belirtisi (İhtimali)/Zarar verme	37	7,2%
Yalan	36	7,0%
Küçük görme	29	5,6%
Emir verme	23	4,5%
Kızmak	23	4,5%
Rahatsız etmek	23	4,5%
Başkasının bahçesine izinsiz girmek/terasına girmek/gözetlemek	22	4,3%
Suç atmak	22	4,3%
İzinsiz izlemek/takip etmek	18	3,5%
Korkutmak	14	2,7%
Diğer	93	18,0%
Genel Toplam	516	100,0%

Tablo 25'te en fazla geçen toplumsal ve insani yasaklar ögesinin %17,2 ile "dalga geçmek" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %2,7 ile "korkutmak" olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı içerisinde taklit etmek, başkasının malına zarar vermek, misafire uygun olmayan davranışlar, cinsiyetçilik, başkasının yerini işgal etme, sorumsuzluk, ön yargılı olmak, heves kırmak, ikramda bulunmamak, çıkarıcılık yapmak, hayvanlara kötü davranmak, baskı yapmak, olayı büyütme kötü davranışları yer almaktadır.

6.3. Alkış ve Güzel Hareketler

Tablo 26. Alkış ve Güzel Hareketler Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Alkış ve Güzel Hareketler	Frekans	%
Yardım Etmek	87	27%
Başkasının iyiliğini düşünmek	48	14,9%
Destek olmak	47	14,6%
Hayvan sevgisi	35	10,9%
Sorumluluk sahibi olmak	27	8,4%
İyi dilek belirtmek/iyi sözler	24	7,4%
Öğüt vermek/Ders çıkarmak	18	5,6%
Diğer	36	11,2%
Genel Toplam	322	100,0%

Tablo 26'da en fazla geçen alkış ve güzel hareket ögesinin %27 ile "yardım etmek" olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %5,6 ile "öğüt vermek" olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı ikramda bulunmak, hediye vermek, destek olmak, iş birliği içerisinde çalışmak, doğa sevgisi, kitap okuma sevgisinden oluşmaktadır.

7. Coğrafya ve Mekân

7.1. Yerler

Tablo 27. Yerler Ögelerinin Sıklıklarına Göre Dağılımı

Coğrafya ve Mekân	Frekans	%
Ayasofya Camii	167	25,0%
15 Temmuz Şehitler ve Demokrasi Köprüsü	129	19,3%
Topkapı Sarayı	118	17,7%

Sultanahmet Camii	93	13,9%
Deniz/Boğaz	65	9,7%
Galata Kulesi	52	7,8%
Diğer	43	6,4%
Genel Toplam	667	100,0%

Tablo 27’de en fazla geçen coğrafya ve mekân ögesinin %25,0 ile “Ayasofya Camii” olduğu tespit edilmiştir. En az geçen öge ise %6,4 ile “Diğer” olarak belirlenmiştir. Diğer başlığı içerisinde Adana, Kahramanmaraş, Kars, Van, Malatya, Mardin, Kastamonu, Çorum, Ardahan illeri yer almaktadır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Çalışma kapsamında Aralık 2014 yılından itibaren yayınlanan “Rafadan Tayfa” çizgi filminin ilk kırk bir bölümü incelenmiştir. Yapılan araştırmada doküman incelemesi yapılmıştır ve içerik analizi ile çözümlenerek Türk kültürüne ait izlere rastlanılmıştır. Yapılan çalışmada yedi ana başlık ve otuz üç alt başlık incelenmiştir. Bu alt başlıklardan yiyecek ve içecekler, resmî tatiller ve çalışma zamanı, oyunlar, yeme içme alışkanlıkları, boş zaman etkinlikleri, karşılıklı konuşmalarda kullanılan sözler, yeme-içme alışkanlıkları, oyunlar, spor, müzik, kişiler, selamlaşma ifadeleri, aile yapıları ve kuşaklar arası ilişkiler, politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler, konuk etme, değer, eğitim sevgisi, sanat ve edebiyat, gösteri sanatları, sözlü anlatımlar, dinî kurallara dayalı davranışlar, doğum, evlilik gelenekleri ve festivaller, dans, moda, toplumsal ve insani yasaklar, alkış ve güzel hareketler ve yerler Rafadan Tayfa çizgi film içerisinde yoğun olarak verilmektedir. Yemek zamanları ve sofrada adabı, tarih sevgisi, el sanatları, özel günler ve gelenekler unsurlarına ise yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir. Rafadan Tayfa çizgi filmi içerisinde yeterince yer verilmeyen alt kültür unsurlarına gereken önemin verilmesi gelecek nesiller açısından önem arz etmektedir.

Kültür unsurlarının gelecek nesillere aktarımında çizgi filmlerden yararlanılması birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bundan dolayı çizgi film ve kültür alanında birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan araştırma ile daha önce yapılan çalışmalar karşılaştırıldığında Şahin (2019) ’in değerler üzerine yaptığı çalışmada en fazla verinin öz denetim değerine ait olduğu, en az verinin ise vatanseverlik değerine ait olduğunu göstermektedir. Yapılan çalışmalarda en az veriye sahip verilerin benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada en fazla veri yardımseverlik değerine ait olduğu için çalışmalar arasında farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca Karaca (2019) ve Çimen (2019)’in değerler üzerine yapmış oldukları çalışmalarda en az veriye vatanseverlik değeri, en fazla veriye ise yardımseverlik değeri olarak belirlemişlerdir. Yapılan çalışmalarda en az veriye sahip değer ve en fazla veriye sahip değer arasında benzerlik göstermektedir.

Milletleri millet yapan yegâne unsur kültürdür. Kültürel unsurlar geçmişten günümüze halk anlatıları ve masallar ile taşınmıştır. Teknolojinin gelişmesi ve dijitalleşmenin yaygınlaşmasıyla birlikte artık bu görev kitle iletişim araçlarına düşmektedir. Kitle iletişim araçları içerisinde her evde kendine yer bulan televizyon ise ayrı bir öneme sahiptir. Televizyon bireylerin her

dakikasında her saniyesinde yer almaktadır. Televizyonda kendine yer bulan çizgi filmler ise çocuklar tarafından ilgiyle izlenmektedir. Çizgi filmler çocukların dikkatini çekmektedir ve bundan dolayı verilmek istenen mesajlar karşı tarafa başarılı bir şekilde ulaşmaktadır. Çizgi filmler ile kültürel unsurların aktarımı kolaylıkla gerçekleşmektedir. Bugünün çocukları yarının yetişkinleri olacakları için günümüzde çizgi filmler tarafından aktarılan kültür unsurlarının doğru aktarılıp aktarılmadığının tespit edilmesi önemli görülmektedir. Bu bağlamda incelenen çizgi filmde kültürel anlamda herhangi bir olumsuz aktarımın gerçekleşmediği belirlenmiştir. Ayrıca tüm kültür unsurlarının aynı önem derecesinde aktarılmadığı ve kimi unsura hiç yer verilmediği tespit edilmiştir. Yerli yapım çizgi filmlerde kültürel anlamda herhangi bir olumsuz durumun yaşanmaması adına yapımcılar, pedagoglar, uzmanlar ve akademisyenler ile ortak bir çalışma yapılarak kültür unsurlarının çocuklara doğru aktarımının sağlanması için bir yol haritası belirlenmelidir. İncelenen “Rafadan Tayfa” çizgi filminde ise yoğun olarak Türk kültür unsurlarına rastlanılmıştır. Bundan dolayı çizgi film tercih edilmeli, desteklenmelidir.

KAYNAKÇA

- Akca, N.(2019). *Televizyon reklamlarının çocuklar üzerine etkisi: yiyecek reklamları üzerine bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aksan, D. (2000). *Her yönüyle dil ana çizgileriyle dilbilim*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Akıncı, A. (2013). *Okul öncesi döneme yönelik hazırlanan çizgi filmlerde değerlerin sunumu: TRT Çocuk kanalı örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akyüz, E. (2013). *Çocuğun bilgi edinme ve zararlı yayınlara karşı korunma hakkı*.1.Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı 1. Kasım 2013. Ufuk Üniversitesi, 2013, 115-132.
- Albayrak, A. (2013). *Çocuğa saygılı medya anlayışı (psiko-teolojik eleştirel yaklaşım)*. 1. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı 1. Kasım 2013. Uludağ Üniversitesi, 2013, 199-206.
- Alicenap Taş Ç. (2015). Kültürel mirasın çizgi film senaryolarında kullanılması. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 37, 11-26. <https://doi.org/10.17133/tba.63303>
- Aytan, T. (2011). *Aktif öğrenme tekniklerinin dinleme becerisi üzerindeki etkileri*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır?. Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>

- Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, 1, 19-30. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkiyat/issue/16660/329608>
- Bölükbaş, F., & Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi. *Turkish Studies*, 5(4), 221-235. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.1632>
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri. *İletişim Fakültesi Dergisi*, 28, 31-44. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuifd/issue/22861/244105>
- Çimen, M. F. (2019). *Kamu yayıncısı TRT Çocuk kanalında yayınlanan Rafadan Tayfa çizgi filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çolak, A. (2019). *Popüler kültür bağlamında çizgi filmlerin kültür aktarımındaki yeri: "İstanbul Muhafızları" incelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Demir, A., & Açıık, F. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kültürlerarası yaklaşım ve seçilecek metinlerde bulunması gereken özellikler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 30, 51-72. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tubar/issue/16971/177327>
- Develi, H. (2015). *Dil doktoru dile ve türkçeye dair yazılar*. 9. b.s. Kesit Yayınları.
- Ergin, M. (2013). *Türk dil bilgisi*. Bayrak Yayınevi.
- Fırat, H. (2019). Çizgi filmlerde çocuk gerçekliği: Niloya örneği. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1007-1033.
- Güler, D. (1992). Çizgi filmlerin kültürel işlevleri. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(6), 14-16. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/atad/issue/53160/705077>
- Gül, S.S., Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42, 181-198.
- Günaydın, B. (2011). *Çocuklara yönelik programlarda toplumsal cinsiyet rollerinin sunumu: TRT Çocuk ve Yumurcak TV*. Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.
- İnanlı, M.S. (2009). *Televizyondaki çocuk programlarının beş-altı yaş çocukları için sözel şiddet ve antisosyal sözcükler içerme durumunun incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaca, S.S. (2019). *Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED). *Öğrencilerin televizyon izleme alışkanlıkları*. 2008.
- Özsevgeç Cerrah, L., & Saka, A. (2018). Çocukların izledikleri çizgi filmler ve bu tercihlerinin karakterleri ile ilişkisi. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 725-734. <https://doi.org/10.21733/ibad.452142>

- Öztürk, C., & Karayağız, G. (2007). Çocuk ve televizyon. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 10(2), 81-85.
- Okur, A. & Keskin, F. (2013). Yabancılara türkçe öğretiminde kültürel öğelerin aktarımı: İstanbul Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti örneği. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(2), 1619-1640.
- Sak, İ., Şahin, T., Sak, R., Öneren Şendil, Ç. & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>
- Şahin, S. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı'nda yer alan kök değerler açısından Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Şentürk, Ş., Keskin, A. (2019). Rafadan Tayfa çizgi filminin millî ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 143-157. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.548307>
- Tosuncuoğlu, İ. (2020). Yabancı dil öğretimi ve kültür: Anadil kültürü mü? Hedef dil kültürü mü? 1.b.s. Onur Köksal (Ed.). *Yabancı dil öğretimi ve kültür* (ss. 39-57). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Türkmen, N. (2012). Çizgi filmlerin kültür aktarımındaki rolü ve Pepee. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36(2), 139-158. <http://cujos.cumhuriyet.edu.tr/tr/pub/issue/4347/59453>
- Yakar, Y. M., & Yazar, S. (2021). Çizgi filmlerde yetişkin-çocuk ilişkileri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(4), 1566-1579. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/67281/1049609>
- Yazıcı, E. (2011). *Televizyon yayınlarının olumsuz etkilerinden çocukların korunmasına yönelik düzenlemeler*. Uzmanlık Tezi. Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.
- Yüksel, A. H. (1986). *Atatürkçü düşünce sisteminde kültürel iletişimin modele dayalı boyutları*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Yorulmaz, B. (2013). Pepee çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(24), 438-448.